

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા એપ્રિલ - 2011

અભ્યાસક્રમ	: પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમાં ઈન ડિસ્ટન્સ એજ્યુકેશન (PGDDE)
	નોંધણી નંબર : _____
પા�્યક્રમ	: દૂરવર્તી શિક્ષણનો વિકાસ અને તત્વદર્શન (ES-311)
તારીખ	: 20/04/2011
સમય	: 11.00 to 02.00
સૂચના	: દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર આપવા ફરજિયાત છે.
	કુલ ગુણ : 75

પ્રશ્ન:-1 નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આશરે ૧૨૦૦ શબ્દોમાં લખો. (25)

- (1) દૂરવર્તી શિક્ષણની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી, દૂરવર્તી શિક્ષણના કાર્યક્રમો અને મર્યાદાઓ પર સંવિસ્તાર ચર્ચા કરો.
- (2) દૂરવર્તી શિક્ષણના વિકાસમાં IGNOUની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરી, તેના દ્વારા ચાલતા દૂરવર્તી શિક્ષણના કાર્યક્રમોની સંવિસ્તાર ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-2 નીચેનામાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના જવાબ આશરે ૩૦૦ શબ્દોમાં લખો. (30)

- (1) દૂરવર્તી શિક્ષણમાં તકનિકી માધ્યમોનો ઉપયોગ કઈ રીતે કરશો ? સમજાવો.
- (2) દૂરવર્તી શિક્ષણની પદ્ધતિઓનો જ્યાલ આપો.
- (3) વર્તમાન પરિસ્થિતિમાં દૂરવર્તી શિક્ષણની ઉપયોગિતા સમજાવો.
- (4) દૂરવર્તી શિક્ષણમાં અધ્યેતા અને અધ્યાપકના સંબંધો સ્પષ્ટ કરો.
- (5) ભારતમાં દૂરવર્તી શિક્ષણ પ્રણાલીના વિકાસનો જ્યાલ આપો.
- (6) દૂરવર્તી શિક્ષણમાં દ્વિમાર્ગી શિક્ષણની સંભાવનાઓ પર ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-3 નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નોના આશરે ૧૨૦૦ શબ્દોમાં જવાબ આપો. (20)

- (1) સામાજિક પરિવર્તનના વાહન તરીકે દૂરવર્તી શિક્ષણની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરી, દૂરવર્તી શિક્ષણ અને પરંપરાગત શિક્ષણની વિસતૃત તુલના કરો.
  - (2) દૂરવર્તી શિક્ષણના હેતુઓ જણાવી સામાજિક જરૂરિયાતના સંદર્ભમાં સંવિસ્તાર ચર્ચા કરો.
-

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા એપ્રિલ - 2011

અભ્યાસક્રમ	: પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમાં ઈન ડિસ્ટન્સ એજ્યુકેશન (PGDDE)
	નોંધણી નંબર : _____
પાઠ્યક્રમ	: સ્વ-અધ્યયન માટેની મુદ્રિત સામગ્રીની રૂપરેખા અને વિકાસ (ES-312)
તારીખ	: 20/04/2011
સમય	: 3.00 to 06.00
સૂચના	: દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર આપવા ફરજિયાત છે.
	કુલ ગુણ : 75

- પ્રશ્ન:-1** નીચેના (ક) અને (ખ) પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે ૧૨૦૦ શબ્દોમાં ઉત્તર લખો.
(25)
- (ક) અધ્યયન અનુભવોના પરિપાકોને જ્ઞાનાત્મક ક્ષેત્રે, ભાવાત્મક ક્ષેત્રે અને મનોગત્યાત્મક ક્ષેત્રોમાં વર્ગીકૃત કરી વિગતવાર સમજાવો.
- (ખ) દૂરવર્તી શિક્ષણ માટે સંપાદન જરૂરી છે ? શા માટે ? મુદ્દાસર સમજાવો.
- પ્રશ્ન:-2** નીચેનામાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 30) 300 શબ્દોમાં લખો.
- (૧) દૂરવર્તી અધ્યાત્મન સામગ્રી દ્વારા અધ્યયન સુધારણા માટેની પૂર્વ સંયોજકોના ઉપયોગ દ્વારા માર્ગદર્શક રૂપરેખા તૈયાર કરો.
- (૨) અધ્યયનની પાયાની શરતોનું વર્ણન કરો.
- (૩) સ્ક્રીનરનો કારક અભિસંધાનનો સિદ્ધાંત જણાવો.
- (૪) દૂરવર્તી શિક્ષણના અભ્યાસક્રમનો માળખાગત આયોજનની કેટલીક મુશ્કેલીઅલનસ ચર્ચા કરો.
- (૫) અભ્યાપનની મહત્વની છ ઘટનાઓની સમજૂતી આપો.
- (૬) અભિક્ષમિત માહિતી અધ્યાપન મોડેલ દ્વારા દર્શાવો.
- પ્રશ્ન:-3** નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર ૧૨૦૦ શબ્દોમાં લખો.
- (૧) દૂરવર્તી શિક્ષણમાં લખાણની સુવાચ્યતા માટે અસર કરતા પરિબળોની ચર્ચા વિગતે કરો.
- (૨) તમારી દ્રષ્ટાન્તે દૂરવર્તી શિક્ષણમાં ‘ગુજરાતી’ એટલે શું ? ગુજરાતી કેવી રીતે મપાય છે ?
-

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા એપ્રિલ - 2011

અભ્યાસક્રમ	: પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમાં ઈન ડિસ્ટન્સ એજ્યુકેશન (PGDDE)
	નોંધણી નંબર : _____
પાઠ્યક્રમ	: અધ્યેતા સહાયક સેવાઓ (ES-313)
તારીખ	: 23/04/2011
સમય	: 11.00 to 2.00
સૂચના	: દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર આપવા ફરજિયાત છે.
	કુલ ગુણ : 75

પ્રશ્ન:-1 નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આશરે ૧૨૦૦ શબ્દોમાં લખો. (25)

- (1) 'અધ્યેતા સહાયક સેવા' ની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી દૂરવર્તી શિક્ષણમાં સહાયક સેવાઓનું મહત્વ સવિસ્તાર સમજાવો.
- (2) એક સફળ કાઉન્સેલરમાં કયા કયા ગુણો અને કૌશલ્યો હોવાં જોઈએ ? યાદી બનાવી સવિસ્તાર ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:-2 નીચેનામાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના જવાબ આશરે ૩૦૦ શબ્દોમાં લખો. (30)

- (1) પરંપરાગત વર્ગખંડ અને દૂરવર્તી શિક્ષણના અભ્યાસકેન્દ્રનો તશીવત સ્પષ્ટ કરો.
- (2) દૂરવર્તી શિક્ષણમાં સહાયક સેવાઓની ઉપયોગિતા સમજાવો.
- (3) દૂરવર્તી શિક્ષક માટે આવશ્યક પ્રત્યાયનોનો ઘ્યાલ આપો.
- (4) વાચન માટેની (SQ3R) પ્રવિધિનો ઘ્યાલ આપો.
- (5) દૂરવર્તી શિક્ષણના વિધાર્થી માટે પ્રત્યક્ષ બેઠકો ખૂબ જ મહત્વની છે. શા માટે ?
- (6) દૂરવર્તી શિક્ષણમાં વ્યક્તિગત શિક્ષણ વર્ગનું મહત્વ સમજાવો.

પ્રશ્ન:-3 નીચેનામાંથી કોઈ બે પ્રશ્નોના જવાબ આશરે ૪૦૦ શબ્દોમાં લખો.

- (1) દૂરવર્તી શિક્ષણ પ્રણાલીમાં 'કાઉન્સેલીંગ' એટલે શું ? કાઉન્સેલરના મુખ્ય કાર્યો પર સવિસ્તાર ચર્ચા કરો.
  - (2) દૂરવર્તી શિક્ષણ માટેના અભ્યાસકેન્દ્રોના લક્ષણો જણાવી સવિસ્તાર ચર્ચા કરો.
  - (3) પરંપરાગત યુનિવર્સિટીઓ અને મુક્ત વિશ્વવિદ્યાલયની શિક્ષણ પદ્ધતિમાં જોવા મળતા તશીવતની છાણાવટ કરો.
-

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા એપ્રિલ - 2011

અભ્યાસક્રમ : પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમાં ઈન ડિસ્ટન્સ એજ્યુકેશન (PGDDE)
નોંધણી નંબર : _____

પાઠ્યક્રમ : દૂરવર્તી શિક્ષણનું વ્યવસ્થાપન (ES-314)

તારીખ : 23/04/2011

સમય : 03.00 to 6.00

સૂચના : ગ્રાણ્ય પ્રશ્નના ઉત્તર આપવા ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 75

પ્રશ્ન:-1 નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આશરે ૧૨૦૦ શબ્દોમાં લખો. (25)

- (1) એક સફળ મેનેજરે વ્યવસ્થાપનની કઈ કઈ પ્રક્રિયાઓ સંભાળવી પડે તેની વિગતવાર ચર્ચા કરો.
- (2) પરિવર્તનની સફળતા શેના પર આધાર રાખે છે, તે સ્પષ્ટ કરી પરિવર્તકની સજ્જતા માટે તેઓની સમજૂતી આપો.

પ્રશ્ન:-2 નીચેનામાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના જવાબ આશરે ૩૦૦ શબ્દોમાં લખો. (30)

- (1) અંકુશની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી અંકુશની વ્યૂહરચનાઓ વર્ણવો.
- (2) પરિવર્તનનું મહત્વ સમજાવી પરિવર્તનને અવરોધક પરિબળો વર્ણવો.
- (3) યુનિવર્સિટી સંચાલનની મૂળભૂત માન્યતાઓ પૈકી કોઈપણ ત્રણની વિગતવાર ચર્ચા કરો.
- (4) ઈન્ફૂની શૈક્ષણિક પ્રક્રિયા સમજાવો.
- (5) એકવિનિયોગી પ્રથાના પ્રકારની દૂરવર્તી શિક્ષણની યુનિવર્સિટીના વ્યવસ્થાપન માટેના કોઈ એક મોદેલ સમજાવો.
- (6) ઈન્ફૂ અને બીએઓયુના સંચાલકીય માળખાની તુલના કરો.

પ્રશ્ન:-3 નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આશરે ૪૦૦ શબ્દોમાં લખો.

- (1) પ્રણાલીતંત્રની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી બંધિયાર પ્રણાલી અને મુક્ત પ્રણાલી વર્ણયેનો તરફાવત સમજાવો.
- (2) દૂરવર્તી શિક્ષણ કાર્યક્રમોમાં મૂલ્યાંકન પર નોંધ લખો.
- (3) ઉચ્ચશિક્ષણના સ્વતંત્ર પહેલાના અને સ્વતંત્રતા બાદના વિકાસની તુલનાત્મક ચર્ચા કરો.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા એપ્રિલ - 2011

અભ્યાસક્રમ : પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમાં ઈન ડિસ્ટન્સ એજ્યુકેશન (PGDDE)
નોંધણી નંબર : _____

પાઠ્યક્રમ : દૂરવર્તી શિક્ષણ માટે પ્રત્યાયન તકનિકી (ES-318)

તારીખ : 24/04/2011

સમય : 11.00 to 2.00

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર આપવા ફરજિયાત છે.

કુલ ગુણ : 75

પ્રશ્ન:-1 નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આશરે ૧૨૦૦ શબ્દોમાં લખો. (25)

- (1) કમ્પ્યુટરમાં હાર્ડવેર અને સોફ્ટવેર વચ્ચે રહેલ તફાવતની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.
- (2) પ્રત્યાયનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી પ્રત્યાનનસ પ્રક્રિયાનું સવિસ્તાર વર્ણન કરો.

પ્રશ્ન:-2 નીચેનામાંથી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના જવાબ આશરે ૪૦૦ શબ્દોમાં લખો. (50)

- (1) દૂરવર્તી શિક્ષણ માટે કમ્પ્યુટરની ઉપયોગિતા સ્પષ્ટ કરો.
  - (2) પ્રત્યાયન તકનિકી તરીકે ટેલિવિઝનની મર્યાદાઓ ચર્ચા.
  - (3) સ્ટુડિયો રેકોર્ડિંગમાં વિષયવસ્તુની પસંદગી અતિ મહત્વની બાબત છે, સમજાવો.
  - (4) આકાશવાણી (રેલિયો) દ્વારા પ્રસારિત શૈક્ષણિક કાર્યક્રમોના લાભાલાભ વર્ણાવો.
  - (5) આધુનિક પ્રત્યાયન તકનિકી તરીકે કમ્પ્યુટરનો પરિચય આપો.
  - (6) પ્રત્યાયન તકનિકી આધારિત શૈક્ષણિક કાર્યક્રમોનું સ્વરૂપ સ્પષ્ટ કરો.
-